

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Cap. 5. De Reo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

CAPVT V.

De Reo.

45 **Q**UINAM sit iuris ordo præmitto. Est quidem primò, cum infamia præcessit: debet autem huiusmodi infamia esse legitimè probata per duos testes omni exceptione maiores. Secundo, cum indicia legitimè probata suppetunt. Tertiò, cum habetur semiplena probatio, que sit per vnũ testem iuratum omni maiorem exceptione. Hæc tamen non sufficiunt ad iuridicè interrogandum, nisi sint canonicè cum formali accusatione, vel cum eo, quod vicem accusationis supplet, vt sunt notorum delicti, fama de auctore, & denunciatio iuridica. D. Tho. 2. 2. q. 69. a. 1. Sa de Reo, nu. 1. Reginal. l. 24. num. 134. & 135. Lessius lib. 2. cap. 31. num. 8. Layman. d. 3. rr. 6. cap. 5. Bouer. in direct. for. indic. cap. 35. Diana p. 3. tract. 5. resol. 91.

46 **R**eus fatetur de calumnia, hoc est, se in omni parte litis veritatem dicentem, si Iudex non interrogat minimè reus. Non tenetur reus fateri veritatem, aut iurare de calumnia, hoc est, se in omni parte litis veritatem dicentem, si Iudex non interrogat minimè reus. Non tenetur reus fateri veritatem, aut iurare de calumnia, hoc est, se in omni parte litis veritatem dicentem, si Iudex non interrogat minimè reus.

47 **S**ecus quædam interrogat. Quando Iudex iuridicè interrogat, idque reo notum est, tenetur reus fateri veritatem, etiam si capite esset plectendus. Quia quicquid tenetur superiori legitimè præcipienti obedire. In re tamè parui momenti occultare veritatem, aut mentiri in iudicio, non est mortale si absit iuramentum. Item si Iudex querat de facto, quod absque culpa lechali saltem patratum est, testis & reus non tenentur ad mentem Iudicis respondere, sed negare potest, quod sibi detrimentum adlatum timetur, adhibita conaienti mentis restrictione, v. gr. Titius Caium occidit, defendendo se cum moderamine inculpatae tutelæ: potest titius coram Iudice negare, quia Iudex inquit de occasione criminosa qualis hæc non fuit, cum ad sui defensionem absque excessu notabili accideret. D. Tho. 2. 2. q. 69. art. 1. Nauar. sum. c. 2. §. num. 36. Fillius. tract. 40. 263. & 265. Bonac. tom. 2. d. 10. q. 3. pun. 2. numer. 6. Reginaldus lib. 24. numer. 38. & 42.

48 **C**um reus interrogatus veritatem negauit in iudicio, qua manifestata, condemnandus fuisse: non tenetur Confessarius illud cogere ad dictum retractandum: siue contra illum lata sit à Iudice sententia condemnatoria, siue absolutoria, quia finitur etiam rei obligatio. Sanch. lib. 3. Decal. c. 7. num. 6. Az. p. 3. l. 13. c. 2. §. 5.

Reum confessum Iudex non potest de sociis criminis examinare nulla indiciorum suspicionem vel infamiam laborantibus: nisi crimen tale sit, quod necessario & suapte natura socium requirat, vt Sodomia: vel nisi crimen

exceptum sit, videlicet in publicam perniciem tendens, vt hæresis, proditio, veneficium, falsificatio monetæ, latrocinium: vel nisi alius quod crimen committendum esset in priuata personâ perniciem, vt si aliqui in hominis necem coniurauerit. leg. vltim. C. de accusarum suspicion. Nauar. cap. 18. num. 173. Lessius lib. 2. cap. 29. numer. 161. & 162. Diana p. 3. rr. tantibus, §. resol. 99.

Contra iusticiam non delinquit reus aperiens crimina quantumuis occulta testium, si hoc modo queat eorum testimonium infirmare, v. gr. aperiendo eorum peritium, crimen falsi, excommunicationem, à qua testis non sit absolutus, & infamiam iuris, vel facti: Delinquit tamen contra iusticiam, si ea criminis manifestatio non sit ad propriam defensionem necessaria: aut si reus potuisset cum minori damno, testimonium dicta infirmare, quia proximo maius damnum infert, quam ad sui defensionem sit necessarium. Reginal. l. 24. numer. 140. Fillius. rr. 40. num. 259. Lessius lib. secund. cap. 31. dub. prim. Valent. to. 3. d. 5. q. 14. pun. 3.

Si autem reus accusetur de crimine, quod iuridicè nequit probari, non peccat contra iusticiam etiam si crimen denegat: imò etiam dicat mentiri, calumniari accusatorem, quia qui accusat de eo, quod non potest probari, calumniator præsumitur, ac proinde mentiri censetur falsum enim in iudicio præsumitur, quod nequit probari: Peccat tamen lethaliter reus si aliter se tueri poterat. Nauar. c. 18. num. 49. Azor. p. 2. l. 5. c. 9. q. 8. Syluest. v. Restitutio 3. q. 3. Sylu. 2. 2. q. 62. artic. secund. quæst. 20. Fillius. rr. 40. n. 261.

Tortura potest reo adhiberi in criminibus gravioribus ad probationis subsidium, quando ea crimina poenam corporalem, vel trinitum merentur: non autem in his, quæ poenâ pecuniariâ, exilio &c. addici solent, quia tortura ad eliciendam criminis confessionem instituta, non debet esse tanta, vel maior poenâ, quam sit illa, quæ in eisdem criminis condemnationem inferretur. Verum tortura adhiberi non debet, si reus legitimè fuerit convictus, vt de crimine condemnari valeat. Lessius l. 2. cap. 29. dub. 17. num. 151. Bonacin. tom. secund. d. 10. quæst. 3. pun. secund. numer. 9.

Non tenetur, per se loquendo, reus obedire sententiæ quæ falsa præsumptione, aut falsis probationibus nititur, quia sententia est velut lex quædam alicui priuatiu imponita: At lex non obligat ad id, quod est finis sententiæ contrarium. Vnde qui per talem falsam sententiam aliqua re priuatus est, non tenetur in conscientia soluere: & ille, cui res talis est applicata, si sciat sententiam falso fundamentis niti, ad restitutionem tenetur. Reginaldus l. 24. num. 146. Lessius lib. secund. cap. 31. dub. 4. numer. 27. & 28. Sorus lib. 3. de iust. quæst. 4. artic. 5. Fillius. rr. 40. num. 268.

Non solum ante sententiam, sed & post eam potest reus à carcere fugere, etiam si in ea ob debita detineatur, tenetur tamen prima opportunitate ea satisfacere. Quod etiam ampliarim, quamvis carceris custos ob ipsius fugam gratis damnum patiatur, quia fugiens reus

reus vititur iure suo, & nulli facit iniuriam: per accidens enim damnum illud custodi obuenit. Imò non tenetur de damno, quod actoribus, ac Reipublice sequitur, si carere periculo etiam alij aufugiant, Quia eorum fuga per accidens evenit rei facto, nec tenebatur impedire. Sayr. l. 12. cap. 18. numer. 17. & 22. Sanchez lib. sexti. Decal. cap. 8. Lefsius libro secund. capit. 3. 1. & 33. Valent. 10. 3. d. 5. g. 13. pun. 4. Filliuc. tr. 40. num. 270. Ad dolose vincula rumpere, ac carcerem pertundere, quia cui licitus est finis licita etiam sunt media. Reginaldus l. 2. 4. num. 151. Filliuc. ibi. num. 275. Imo praecisa vi, & iniuria licet Reo decipere custodem ut opportunitatem fugam arripendi capiat. Sayr. ubi supra n. 16. Reginald. n. 150. Filliuc. n. 273.

CAPVT VI.

De Aduocato.

NON omnes ad Aduocati officium admittuntur. Repelluntur enim iniuste Canonico ob impotentiam muti, surdi, furiosi, adolentes usque ad decimum octauum annum. Ob decentiam & dignitatem status Religiosi, excepta causa necessitatis monasterij cum licentia Abbatis in ciuilibus tantum, etiam coram Iudice laico. Et Clerici Sacris Ordinibus initiati, vel etiam in minoribus, si beneficium, habeant, in causa tamen propria, vel Ecclesiae suae, vel pro coniunctis cognatione carnali Aduocatum non habebimus idoneum, vel pro miserabilibus personis admittitur ad hoc munus etiam coram seculari Iudice, modo negotium sit Ecclesiasticum. Repelluntur praeterea caeci, infideles, excommunicati, infames, haeretici, foeminae, & vir voluntarie passus muliebria, damnatus capitali crimine, vel publici iudicij calumnia. Demum ille, qui in causa aliqua Iudex est, vel Alsessor, prohibetur Aduocati munere fungi, quia duo officia in eadem causa exercere non potest. Nauar. ad Cap. Non dicatis 12. q. 1. comment. 2. D. Thom. 2. 2. q. 71. a. 2. Sylui. ibi. Sayr. in clauis l. 12. c. 22. Syluest. Angelus, Tabiena v. Aduocatus Laym. l. 3. sect. 5. tr. 4. cap. 26. num. 11. & 12. Reginald. l. 2. 5. n. 663. & 664.

Tria Aduocatus scientia instructus (qua carens omnino repellendus est) canere tenetur. Primò, ne sit praecipuus, sed prudens in causis defendendis. Secundò, ut non consulat opiniones Sophisticas, sed communes. Tertio, debet esse diligens, & cautus, circa causae cognitionem, & defensionem. Satis autem erit, in causis singulis eam diligentiam adhibere, quae prouideat, ac peritorum iudicio sufficiens celeretur pro ratione & qualitate causae. Aliter faciens tenetur, ultra grate piaculum, ad restitutionem damnorum, quae ex negligentia sua parti subsequuntur. Quia omnibus aliquod munus exercitibus haec est communis obligatio, ut illud cum debita diligentia exerceant.

Pet. Ledes. sum. tr. 8. c. 26. Filliuc. tr. 40. c. 10. Tolet. l. 5. c. 60. num. 4. Reginald. l. 2. 5. num. 669. Sayr. in clauis l. 12. c. 22. n. 11.

Non solum sufficientem scientiam habere debet, sed etiam fidelitatem erga clientem seruare, quae in his consistit. Primò, ut non aducat in medium leges falsas, vel abrogatas, aut falsas ac reprobatae doctrinae, aut leges bonas in sensus falsos distorqueat: alioqui de falso tenebitur. Secundò, ut in patrocinando non utatur connitiis, ac maledictis: sed potius, ut par est, bonis iudiciis nitatur, & licet falsis cavillationibus non defendat. Tertio, ut clientem non instruat ad iurandum falsum, vel falsas scripturas, aut testes falsos inducendum: nec quærat in alterius partis grauamen, dilaciones non necessarias. Quarto, ut non manifestet aduersario merita causae sui clientis: tunc enim velut praeparator esset puniendus. Syluest. v. Aduocatus, quest. 9. Manu. sum. tom. 1. cap. 3. Nauar. sum. capit. 25. num. 29. Valent. 2. 2. d. 5. quest. 15. pun. 4. Bonacin. tom. 2. d. 10. quest. 3. pun. 4. numer. 5.

Tenetur patrocinari pauperi extrema, vel graui necessitate laboranti, ipsiusque opera indigentibus, dum nullus alius patrocinium est praestiturus, quia si Aduocatus gratis non adiuuet pauperem huiusmodi, cum possit, iuuat graui tantum habet, quia iuuare illum potest. & ter indigentibus nihilominus sua viscera claudat. Ergo lethali ter peccat iuxta illud 1. Ioan. 3. Qui habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clausit viscera sua ab eo: quomodo charitas Dei manet in eo? Attamen nulla in necessitate tenetur patrocinium ferre cum grauiissimo suo incommodo, quia opera charitatis non obligant cum huiusmodi damno: cum leui autem sui detrimento proculdubio tenetur. D. Thom. 2. 2. quest. 71. a. 1. Azor. p. 3. l. 13. cap. 29. g. 6. Syluest. v. Aduocatus, quest. 18. Angel. n. 16. Valent. 2. 2. d. 5. q. 1. pun. 2.

Qui causam iniustam scienter suscipit defendendam non solum lethali ter peccat eo operando litigantis iniquitati, sed etiam ad restitutionem damni tenetur. Et quidem parti contrariae obligatur restituere ex peccato commissionis; quia fuit ei causa postina damni. Clienti verò ex peccato omissionis, quatenus eum non admonuit de causae iniustitia, ratione enim officij tenebatur monere clientem iniustitiam causae ignorantem. D. Thom. 2. 2. q. 71. a. 3. Sylui. & Caiet. ibi. At si scio non tenetur restituere multam, in quam reus fuisset condemnandus, si non sic iniuste eum defendisset, quia tales multae non debentur ante sententiam, unde nondum erant debita scilicet. Clauis. Reg. lib. pr. m. cap. 11. numer. 17. Valquez 1. 2. d. 64. cap. prim. numer. tertio Nauar. sum. cap. 25. numer. 28. Sanchez l. prim. Decal. cap. 9. numer. 51. Lef. l. 2. c. 31. num. 52.

Pro patrocinio potest stipendium, quod est lege taxatum, vel consuetudine recipere, & non vberius, nisi ei liberaliter donetur, quia taxa iustum pretium patrocinij vel accipitur, si ergo ultra taxam accipitur, recipitur ultra iustitiam, & Aduocatus restituere tenetur. At si pretium non est iure vel